

Hanako, cea care-l aștepta, nu-l mai recunoaște, pentru că absența îl transformase în ideal și, poate, mit, iar acesta era un domn modern, în costum european, cu geantă diplomat și trenți pe mână, un domn cu preocupări foarte practice, care vine spre a o lua de nevastă și a o smulge lumii ei himerice. Dar ea se simte brusc, în adâncul ființei ei, periclitată, preferând nebunia și așteptarea fără speranță, unei vieți oarecare. Iubitul pierdut și terestru, Yoshio, este interpretat de Marius Bodochi, într-un registru foarte economic, așa cum prescrisese, pesemne, regizorul, tocmai pentru a crea opusul față de lumea himerică a iubitei sale.

Cum tensiunea celei de-a doua piese este mult mai mare, cum tragedia de aici e mai profundă, cea dintâi aproape se uită până la sfârșitul, celei de-a doua piese. Deși amândouă părțile spectacolului sunt concepute în același plan destul de linear, cu un decor fără profunzime – nici sala Amfiteatru nu permite altceva – impresia de liniar rămâne mai ales pentru *Hanjo*. În cea de-a doua piesă – unde fiul și fiica unei familii nobile și bogate se prăbușesc în ruină și desfrâu, ea pentru a-l întreține pe fratele ei, căsătorit cu o femeie fără suflet, împreună cu care se cufundă în distracții ușoare și cheltuieli nebunești – transpare mai exact abisul din spatele poveștii de pe scenă. Fumiko este sfânta, care nu ar protesta la nicio ofensă și la nicio nedreptate pe care fratele și cumnata sa i le fac fără să clipească. Cei doi sunt interpretați convingător de Marius Manole și Carmen Ungureanu. În schimb, mai palidă este apariția iubitei-neveste, Natsuko, interpretată de Brândușa Mircea fără prea mult relief.

Decorul semnat de Masami Inoue trimite la locuința japoneză tipică, așa cum o știm din filme și unii chiar din realitate. Costumele Dianei Ioan leagă lumea japoneză de cea europeană, numai Hanako, fata cu mințile rătăcite din prima piesă, *Hanjo*, este îmbrăcată într-un kimono complicat. Ceilalți se mulțumesc să arate ca niște europeni. Că tot făcea Mishima puntea între stilul japonez și cel european.

Risc să observ că trei dintre actorii din acest spectacol ating expresia unei interiorizări probabile a rolurilor, și anume Teodora Mareș, Carmen Ungureanu și Marius Manole, oarecum exterioră părându-mi chiar Kana Hashimoto, poate și din cauza concentrării spre o pronunție cât mai inteligibilă a unei limbi străine ei, româna. Oricum, spectacolul *Iubiri interzise* e un act de cultură, ceea ce un Teatru Național chiar are în sarcină.

Constantin PARASCHIVESCU

Sugestia nemuririi

Am cunoscut dramaturgia acestui important scriitor japonez, Yukio Mishima (1925–1970), cu cinci ani în urmă la Iași, prin spectacolul lui Alexander Hausvater *Cinci povești de dragoste Nô*. Miniaturi literare de o anume fascinație, cu frumuseți ascunse sau sugerate, acțiuni concentrate în tensiuni interioare, răsturnări neprevăzute, flux ambiguu de realitate și iluzoriu. Considerate primele piese Nô moderne în literatura dramatică japoneză, datând din 1956, ale acestui prolific și important autor, afirmat de timpuriu, a cărui operă însumează cincisprezece romane, peste

șaptezeci de povestiri, numeroase ecranizări și vreo treizeci și trei de piese de teatru. Propus la premiul Nobel în 1965 și 1967. „primele piese moderne Nô cu adevărat reușite au fost cele ale lui Yukio Mishima“, se menționează într-un compendiu de istorie a literaturii japoneze. Cele mai multe n-au fost traduse, singurele transpuse pe mai multe scene din lume fiind cele cinci pomenite. Una din ele am reîntâlnit-o în recentul spectacol al T.N.B., numită acolo *Domnișoara Hanako*, aici *Hanjo*. Cu aceleași personaje, un plus de culoare dincolo prin apariția a trei gheșe și o femeie-vioară, dar parcă mult redusă.

Spectacolul de deschidere a stagiunii primei scene, *Iubiri interzise*, e compus din două piese într-un act, cea amintită adineaori și *Seija*, scrisă după al doilea război mondial. Realizarea lor a fost încredințată unei echipe japoneze în frunte cu regizorul Issey Takizawa, în notă dominant dramatică. Preluând un motiv dintr-o veche poveste japoneză, el începe spectacolul cu apariția unor oameni în negru care ridică din scenă un craniu. Povestea spunea că un preot budist a auzit cândva, rătăcind în pustiu, sunetul unei predici adus de șoapta vântului (nu știu ce e „sutra“ pomenită în caietul-program) și a descoperit impresionat un craniu a cărui gură se mișca, predicând încă, pe care l-a îngropat cu grijă. Craniul de la începutul spectacolului, zice regizorul, este Mishima (care la 45 de ani, în 1970, și-a făcut seppuku), a cărui operă continuă să existe și „cei de pe tărâmul de dincolo prind viață și își spun povestea“. Tragica iubire a unei nebune ar fi *Hanjo*, în care Hanako, părăsită de iubitul ei Yoshio, și-a pierdut mințile și nu-l mai recunoaște când vine după trei ani. Luată de o pictoriță celibatară, de patruzeci de ani, Jitsuko, „o femeie neiubită de nimeni“, cum se definește singură, care insistă s-o convingă să plece ca să-l caute. „Ești un om care nu așteaptă, protestează Hanako. Cel care nu așteaptă, fuge“. Interesant e că motivul *așteptării* se regăsește și în a doua piesă, *Seijo* ca o subliniere în alt context a inconsecvenței firii – „Tocmai cei ce nu așteaptă nimic, îți iau tot și se duc“. Dar laitmotivul principal al amândurora este *iubirea*, iubirea adevărată, statornică și pură, care, odată trădată, nu se mai reface (*Hanjo*), sfidată și terfelită, se răsfrânge jalnic asupra celor din jur (*Seija*, în japoneză = Sfântă). O casă „cu faima incertă“, de nobili scăpătați, se prezintă în a doua, pe care tânărul Yuichia a scos-o la vânzare pentru a trăi în desfrâu cu prietena lui Natsuko, după ce multă vreme și-a obligat sora mai mare, Fumiko, să devină curtezană. Accesele tiranice ale frățiorului, care-i prevede rânjind surioarei un viitor în stradă după ce i-a exploatat financiar prestația, culminează în ură și umilire cu atât mai mult cu cât afecțiunea ei e neclintită. „Eu față de voi n-am decât iubire“, zice ea, „până acum am făcut orice pentru fericirea voastră“. O aprigă tortură psihică, ce dezvăluie, în punctul culminant, o neașteptată iubire „interzisă“ și sfârșește tragic în moarte.

Regizorul urmărește substanța dramatică a poveștilor, îndrumându-și actorii spre un joc de maximă intensitate și concentrare interioară. O revedem, după multă vreme, pe Teodora Mareș, persuasivă și încrâncenată în Jitsuko, pe Marius Bodochi, discret și îndurerat fără șansă în Yoshio. Dar revelația cred că este tânăra actriță japoneză Kana Hashimoto (absolventă UNATC), care, în crearea personajului Hanako, ni se înfățișează nu numai cu proverbiala frumusețe a fetelor de la Soare-răsare, ci și cu delicată simțire și fermă prestanță în susținerea crezului ei. N-am suportat, un timp, ieșirile nestăpânite ale lui Marius Manole în Yuichi din a doua piesă, excesele lui de rostire și rotire prin scenă mi s-au părut supărătoare, dar tocmai asta s-a urmărit în derularea acțiunii, starea insuportabilă de exasperare în contrast cu liniștea profundă, ca de adâncul mării, a „sfintei“ care e numai iubire,

Fumiko. Cred că cei trei interpreți, Marius Manole, Carmen Ungureanu (*Fumiko*) și Brândușa Mircea (*Natsuko*) joacă aici, cu maximă participare, esență dramatică de accentuată expresivitate.

Montare aproape austeră, plastic și sonor, dar de o impresionantă rezonanță afectivă în sugestia de a trăi frumos și a muri cu demnitate a lui Mishima, care este de fapt *nemurirea*, zice regizorul.

Teatrul Național București: *Iubiri interzise de Yukio Mishima*. În românește de Laura Cocora. Regia: Issey Takizawa. Decorul: Masami Inoue. Costume: Diana Ioan. Lighting designer: Masao Saito. Muzica: Yasushi Yamashita, Rika Ohno. Ilustrația muzicală: Yoshinobu Sonoda. Stampe: Sumio Asayama. Cu: Hanjo – Teodora Măreș (*Jitsuko*), Kana Hashimoto (*Hanako*), Marius Bodochi (*Yoshio*); Seijo – Carmen Ungureanu (*Fumiko*), Brândușa Mircea (*Natsuko*), Marius Manole (*Yuichi*). Data premierei: 23 septembrie 2007.

La închiderea numărului:

Reîntors în țară, Florin Fătulescu a montat pe scena Naționalului bucureștean *Istoria comunismului povestită pentru bolnavii mintal* de Matei Vișniec. Decoruri: Puiu Antemir. Costume: Liliana Cenean. Cu: Claudiu Bleonț, Mircea Rusu, Florina Cercel, Medeea Marinescu, Andrei Duban, Tomi Cristin, Dorin Andone, Ovidiu Cuncea, Sanda Toma, Amalia Ciolan, Tatiana Constantin, Natalia Călin. Premiera: 28 septembrie 2007.

